



Dockumer Lokaeltsje



Wandeling rond, over en langs oude spoorbaan en Friese terpen

Stiens-Blija - Boemelend door terpenland

Ten noordwesten van Leeuwarden ligt een lint van terpdorpen die na 1901 werden verbonden door een lokaalspoorlijn van Leeuwarden via Stiens naar Dokkum. In Groningen en Friesland liggen nog zo'n 2000 grote en kleine terpen, de meeste tussen de 2 en 8 meter hoog. Met 8,8 mtr is Hegebeintum de hoogste.

De eerste terpen werden al zo'n 2500 jaar geleden opgeworpen, toen er nog geen dijken waren. De terpen worden nog steeds bewoond, daarmee vormen ze het oudste 'levende' cultuurlandschap van Europa.

De route doet acht terpdorpen aan. Sommige hebben nog een goed herkenbare radiaalvormige opbouw. De eerste houten kerkjes verrezen op de terpen vanaf de 9e eeuw, hun stenen opvolgers zijn vaak ook al zeer oud, met tufstenen onderdelen uit de 12e of 13e eeuw.

De spoorlijn was een initiatief van het 'Comité tot beijvering van de aanleg der Noord-Frieschen Locaal Spoorlijnen' (NFLS). Doel was de aan- en afvoer van landbouwproducten in dit vruchtbare zeekele gebied. Stiens was de thuishaven van de NFLS, met depots en werkplaatsen.

Personenvervoer op het 'Dockumer Lokaeltsje' werd al in 1940 gestaakt, de autobus bleek een efficiëntere manier om de dorpen te bedienen. Het goederenverkeer hield het tot 1973 uit; het stuk van Leeuwarden naar Stiens zelfs tot 1997 als 'aardappelijntje' voor enkele groothandels. In de locomotiefloods van Stiens werden lange tijd pootaardappelen opgeslagen. Resten van de spoorlijn zijn nog vooral rond de dorpskernen te vinden: stationsgebouwtjes, een oude spoordijk, een stenen bruggenhoofd, de werkplaats in Stiens.

Routebeschrijving

Routebeschrijving

Start: Stiens, bushalte Langebuorren (hoofdstr). Bij nr 11 rechts steegje (Aaltsjemuoistege) in, dit komt uit op de Kakewei, hier rechts tot 2e kruispunt, daar links (Lutskedyk) Halverwege rechts een grote loods (KP1) en daarna het oude station van Stiens (KP2) en het vm. stationskoffiehuis.

Bocht naar links: Pyter Jurjensstrjitte; deze buigt flauw naar links en komt uit op Vitusplein (P). Hier recht doorsteken langs Jumbo naar de terp van Stiens (KP3). Straat oversteken en door tourniquetje rechts over het grindpad rond de kerk. Bij 2e tourniquetje rechts straat weer oversteken en rechtdoor de Hegebuorren in lopen.

Via de Hegebuorren dalen we de terp af, onderaan rechts aanhouden (Hege Hearewei). Deze uitlopen, we kruisen de rondweg (N357) bij wk 28 en lopen richting wk 27 over rustige landweg (Witewei). Na 800 mtr even naar links en bij wk 27 rechts smal asfaltweggetje richting wk 43 en vandaar rechtsaf naar wk 68, hier rechts dorp inlopen richting wk 69. Na twee bochten komen we langs de kerk van Feinsum (KP4). 100 mtr verder bij wk 69 geven andreaskruizen aan waar het spoor liep. Hier linksaf fietspad op richting wk 67 (KP5).

Fietspad uitlopen - let op hoe de verhoogde spoordijk opeens verdwijnt - en aan het eind bij verharde weg even links tot wk 67 en dan rechts fietspad naar Hijum. Daar aan het eind links straat in (De Loane) tot aan de spoordijk met vm. stationnetje en twee symbolische 'overwegbomen' (KP6). Hier rechts schelpenpad op, na 100 mtr rechts afslaan eerste paadje woonwijk in. Twee keer straat kruisen, langs school, op eind links aanhouden, even rechts en weer links de omhooglopende Lege Hearewei volgen, de terp van Hijum op (KP7).

Lege Hearewei helemaal uitlopen, provinciale weg oversteken en dan links deze volgen via fietspad. Voorbij rotonde brug over de Hallumertrekvaart en rechtdoor langs de haven van Hallum (Mounebuorren). Links op nr 24 de onlangs gesloten beschuifabriek. Mounebuorren uitlopen tot viersprong - grote pand links (nr 2) is het vm stationskoffiehuis, het station zelf is er niet meer, en rechtsaf

(Langebuorren), na 150 mtr links woonstraatje de terp op (Hegebuorren), we komen uit op het pad rond de kerk van Hallum (KP8).

Rechts pad op, hoek om links, daarna eerste rechts (Miedpad) terp afdalen, daarna links (Rondweg). Waar deze naar links buigt min of meer rechtdoor afslaan (De Transe), deze loopt rechtdoor het dorp uit (Jouwsabuorren). Na 700 mtr bij driesprong links (Wildlandsweg), langs boerderij op een 'huisterp', we komen uit op provinciale weg, deze rechts 400 mtr volgen over fietspad, rechts zien we de Grote Molen liggen, een poldermolen uit 1845. Hierna eerste rechts het dorp in (Lage Herenweg), deze 400 mtr volgen tot kruising, hier rechts (Lytsebuorren), bij kruising rechtdoor de terp op (Hegebuorren). Na nr 15 links poort kerkhof (KP 9). Grindpad uitlopen en aan andere kant kerkhof weer verlaten.

Vanuit de poort rechtdoor terp afdalen, dan links (Ringweg) en aan eind rechts langs cafetaria en Lage Herenweg volgen. Na 300 mtr linksaf (Stasjonswei). Rechts staat de vm zuivelfabriek. Stasjonswei komt bij wk 55 uit op provinciale weg met rechts het vm. station Marrum-Westernijkerk (KP10).

Vanaf wk 55 volgen we de N537 via fietspad richting wk 42. Daar rechtdoor naar wk 93 en daar opnieuw rechtdoor richting wk 94. Bij afslag naar Ferwert rechts en kort hierna bij infopaneel (lezen!) rechts tussen twee metalen zuilen door halfverhard pad op, de oude oprijlaan van de afgegraven Burmaniaterp. Pad buigt verderop naar rechts en weer naar links, daar via bruggetje links het water over. Dit is de oude spoorbrug, te herkennen aan het stenen bruggenhoofd.

Bij wk 94 over de oude spoordijk, die hier dwars door de diep afgegraven Burmaniaterp loopt, richting wk 78. Na 500 mtr verharde weg, hier links (Kleasterwei). Links aanhouden (Hegebeintumerdijk) tot wk 78 (viersprong met café), hier rechts Hoofdstraat tot wk 77. Links een pleintje met daarachter de kerk (KP 11).

NB: voor korte routevariant de terp op, kwart rond lopen en rechts de terp af naar bushalte langs provinciale weg.

Bij wk 77 rechts de Stationsstraat in richting wk 70. Helemaal uitlopen; de groene open ruimte rechts was het stationsemplacement. Even doorsteken naar het schelpenpad en dit links volgen (Munewei, het oude spoorwegtracé). Aan eind buigt pad naar rechts, weg uitlopen tot wk 70 op de Hegebeintumerdijk; hier linksaf richting wk 71 en daar rechtdoor naar wk 73 (vlak voor de brug) en rechtdoor richting wk 88: brug over en eerste weggetje links (Mr. Boeleswei), we komen uit op klinkerweg, hier rechts en meteen links klinkerpad de terp op (Bakkerspaad). Bovenop de terp rechts langs kerk (Hege Tsjerkewei, KP12).

Via Hege Tsjerkewei terp aflopen, 'ring' kruisen (Underom) en rechtdoor Pypkedyk en eerste links Vogelzangsterweg. Rechts ligt het bezoekerscentrum. Bij wk 88 links aanhouden (rechtdoor kom je bij de stins Harstastate, een vm versterkt huis). Vogelzangsterweg ca. 1200 mtr volgen tot wk 89, kruising oude spoorbaan: nu links karrenspoor, rechts een schelpenpad. Dit laatste volgen richting wk 54. Na 400 mtr komen we bij het vm. station van Blije. Vlak voor dit station links dorp inlopen (Stationsweg KP13).

Na wk 54 rechtdoor Hoofdstraat in en rechtuit blijven lopen tot provinciale weg met bushalte. Einde wandeling.

Praktische informatie

Zie OV en Parkeren. Wandeling kan evt, ingekort worden tot Ferwert (14,5 km, horeca, bushalte Prov. weg)

Deze wandeling staat in de wandelgids **Wandelen rond oude spoorlijnen**, uitgegeven door Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. Auteur Kees Volkers is historisch geograaf met een voorliefde voor oude spoorlijnen. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.